

OSNOVNI SUD U PODGORICI, kao prvostepeni parnični, sudija Blažo Jovanić, u pravnoj stvari tužioca **Stanka Subotića**, iz Švajcarske, koga zastupa punomoćnik Vladan Đuranović advokat iz Podgorice, protiv prvotužene **Milke Tadić - Mijović iz Podgorice**, drugotužene **Milene Perović - Korać iz Podgorice** i trećetuženog **DOO "Monitor" iz Podgorice**, koje sve zastupa Veselin Radulović adv.iz Podgorice, radi naknade nematerijalne štete i činidbe, v.s. 1 €, nakon održane glavne i javne rasprave zaključene dana 04.04.2012. godine u prisustvu punomoćnika tužioca, punomoćnika tuženih, prvotužene i drugotužene lično, dana 08.05.2012. godine donio je

P R E S U D U

DJELIMIČNO SE USVAJA tužbeni zahtjev pa se nalaže trećetuženom da ovu presudu objavi u nedjeljniku „Monitor“ sa najavom na naslovnoj strani i na mjestu koje odgovara mjestu na kojem je objavljen tekst „U mreži“ u broju od 18.03.2011. godine, kao i na web stranici „monitor.co.me“ na crnogorskom i engleskom jeziku na primjerenoj mjestu gdje je objavljen označeni tekst, prednje u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

ODBIJA SE tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se obavežu tuženi da na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova usled povrede časti i ugleda solidarno isplate tužiocu iznos od 1 €, **KAO NEOSNOVAN**.

OBAVEZUJE SE trećetuženi da na ime troškova postupka isplati tužiocu iznos od 245,00 € u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

Tužilac u tužbi navodi da su prvotužena i drugotužena dana 18.03.2011. godine u tekstu koji je objavio trećetuženi u nedjeljniku „Monitor“ na str. 8 i 9 pod naslovom „U mreži“, koji tekst je objavljen na crnogorskom i engleskom jeziku i na website-u trećetuženog pod nazivom „In the net“, iznijele niz neistinitih tvrdnji i navoda kojima se izuzetno grubo i bezobzirno vrijedaju čast i ugled tužioca. Tužilac je predstavljen kao ličnost koja ima ključnu ulogu u nizu nezakonitih poslova – pranju novca, nedozvoljenoj trgovini cigaretama, nelegalnim kupovinama značajnih objekata i kao ličnost koja omogućava i drugim licima da legalizuju nezakonito stečeni novac, a sve aktivnosti i veze sa pomenutim ličnostima izvode se iz navodnog vlasništva ili suvlasništva tužioca na raznim privrednim društvima, stranim i domaćim, pri čemu se sva pomenuta lica u tekstu predstavljaju kao kriminalna grupa a sve navodne aktivnosti kao povezane, organizovane i dogovorene. Istiće da je čitav tekst koncipiran tako da se čitaocu sugerije da je ono što piše u tekstu tačno a navodi iz teksta nameću se kao jedini ispravni, a to posebno sa razloga što se kao izvor saznanja novinara pominje dokumentacija čime se tužiocu dodatno sugerije da se saznanja novinara baziraju na materijalnim dokazima i provjerenum činjenicama i na taj način dodatno utiče na stav čitalaca. Pri tome, niti novinari ili bilo ko drugi nije pokušao da ostvari kontakt sa licima pomenutim u tekstu kako bi se čuo i njihov stav. U tužbi se dalje navodi da se veza tužioca sa svim opisanim aktivnostima uspostavlja preko tvrdnje da je tužilac vlasnik kompanije Caldero Trading Limited, sa Kipra, pri čemu je istinita činjenica da tužilac nije vlasnik ove kompanije koju činjenicu ne negira prvotužena u odgovoru na reagovanje tužioca. Dalje se navodi da i u svim radnjama i nezakonitim poslovima koje je preduzimala firma „Beppler &

Jacobson učestvuje i tužilac kao lice koje prikriveno rukovodi kompanijom, dok se u jednom dijelu teksta sugerira da je tužilac lice koje legalizuje sumnjivi kapital preko povezanih lica i firmi registrovanih na različitim adresama. Istočje da pored tvrdnji o nelegalnim aktivnostima u dijelu teksta se tužilac predstavlja i kao ličnost sklona razvratu i nemoralu. U tužbi se dalje navodi da je na zahtjev tužioca list „Monitor“ u broju od 01. aprila 2011. godine reagovanje tužioca objavio kao pismo čitalaca, što je u suprotnosti sa odredbom Zakona o medijima, a u kom reagovanju je tužilac naveo da ukoliko tuženi dokažu bilo koju od neistina u tekstu u tom slučaju svu imovinu koju navode da posjeduje u CG tužilac će zvaničnim putem prepisati na vlasnike lista. Istočje da iz referata tužbe proizilazi da su čast i ugled tužioca grubo povrijeđeni, da je tužilac zbog toga trpio jake duševne bolove imajući u vidu kakva se slika željela stvoriti o tužiocu, a koji zaključak proizilazi i iz činjenice da je tužilac svojim reagovanjem želio umanjiti pretrpljenu štetu, koje ragovanje je trećetuženi objavio protivno zakonu i u suprotnosti sa odredbama Kodeksa novinara CG, pri čemu je i reputacija tužioca u poslovnom svijetu dovedena u pitanje. Kako je očigledna odgovornost tuženih za navode iz objavljenog teksta to je tužilac predložio da sud obaveže tužene da mu solidarno isplate naknadu nematerijalne štete u iznosu od 1 €, koja naknada je simbolična jer tužilac ne želi da pretrpljene duševne bolove naplaćuje kroz velike svote novca niti da ih na bilo koji način mjeri, kao i da sud obaveže tuženog da presudu objavi u listu na mjestu primjerenom mjestu na kom je objavljen sporni tekst. Pri tom zahtjevu ostao je i u završnom izlaganju.

Troškove postupka tražio je na ime sastava tužbe, podnesaka, pritupa ročištima, takse na tužbu i odluku suda.

Tuženi su u odgovoru na tužbu preko svog zajedničkog punomoćnika naveli da je tužbeni zahtjev neosnovan, da suština spornog teksta objavljenog u nedjeljniku „Monitor“ dana 18.03.2011. godine, jeste u povezanosti tužioca sa određenim ličnostima i kompanijama u Crnoj Gori, pa ukazuju da nije jasno kako je povrijeđena čast i ugled tužioca ako se dovodi u vezu sa licima navedenim u tekstu. Istočje da se u tekstu ne navodi da je tužilac ličnost koja ima ključnu ulogu u nezakonitim poslovima kao što su pranje novca, nezakonita trgovina cigaretama, niti se navodi da su tužilac i ostala lica kriminalna grupa i da su njihove aktivnosti povezane i dogovorene, već su u tekstu ukazali na povezanost tužioca sa licima i kompanijama navedenim u tekstu, pri čemu je za tužene ta povezanost nesportna. Dalje se navodi da u tekstu tužilac nije predstavljen kao ličnost koja ima ključnu ulogu u nezakonitim poslovima, već je tužilac takav predstavljen u optužnicama nadležnih organa susjednih država, pa tuženi ukazivanjem na tu činjenicu ne mogu biti odgovorni za duševne bolove koje tužilac trpi, a koja činjenica je od značaja za ocjenu reputacije tužioca koja se apostrofira u tužbi, kao i za ocjenu prava tuženih da istražuju i pišu o temama, koje su bile predmet spornog teksta. Dalje navode da u tekstu nijesu iznijeli tvrdnju da je tužilac vlasnik kompanije Caldero trading limited, jer tuženima nije dostupna struktura vlasništva te kompanije, pri čemu ne spore da je u tekstu navedeno da je ta firma osnivač firme Katun a koja se činjenica utvrđuje iz izvoda iz CRPS, te da je firma CTL osnivač tužiočeve firme Futura plus zajedno sa još nekim kompanijama, a koja činjenica je po mišljenju tuženih istinita i nesportna, pa iz toga proizilazi da je tužilac u direktnoj vezi sa firmom Caldero trading limited s obzirom da su tužiočeve firme sa tom kompanijom osnovale firmu Futura plus koju su kasnije preuzele kompanije tužioca, zbog čega su neistiniti navodi tužioca o njegovoj nepovezanosti sa firmom Caldero trading limited. Pri tome sve činjenice koje su u tekstu navedene u vezi aktivnosti kompanije CTL su istinite i tužilac ne spori navode iz teksta koje se tiču aktivnosti te kompanije, zbog čega je tuženima nerazumljiv zaključak tužioca da povezivanje

sa aktivnostima firme CIL vrijeda njegovu čast i ugled. To i sa razloga što tuženi nijesu aktivnosti firme CIL kvalifikovale kao nelegalne, ili kao legalne što je u nadležnosti državnih organa. Iz izvoda iz CRPS-a proizilazi i zaključak o povezanosti tužioca sa drugim firmama koje su navedene u spornom tekstu, kao što su Nikki beech, Ski resort Kolašin i Beppler&Jacobsen. Ukazuju da tužioca za legalizovanje sumnjivog kapitala optužuju nadležni organi države Italije, pa je pravo tuženih da se pozivaju na navode zvaničnih državnih organa druge države, a tužbeni zahtjev se pokazuje kao odbrana od optužbi države Italije a koju tužilac želi ostvariti u ovom postupku. U dijelu teksta u kom se navodi da je vila tužioca na Svetom Stefanu bila poznata i po bahanalijama, ne može se smatrati da je takav tekst podoban da povrijedi čast i ugled tužioca, imajući u vidu značenje te riječi u prevodu. Tuženi dalje navode da tužilac nije dokazao da su mu navodima iz spornog teksta povrijeđeni čast i ugled i ukazuju da se povreda časti i ugleda ne može utvrđivati iz sadržine i karaktera teksta već da se u tom pravcu može samo ta činjenica utvrditi saslušanjem tužioca i izjašnjenjem vještaka neuropsihijatra. Ističu i da je sporni tekst po svojoj sadržini i informacijama koje su objavljene u svemu saglasan i sa praksom suda u Strazburu, pa bi preduzimanje bilo kakvih mjera prema tuženima bilo neosnovano, neproporcionalno i bilo bi kršenje osnovnih ljudskih prava, koje se pri tome ne može pravdati simboličnim iznosom koji tužilac zahtjeva, jer tužilac nije trpio duševne bolove zbog objavljivanja spornog teksta. Prilikom sačinjavanja spornog teksta tuženi su svoje navode zasnovali na nespornim, opšte-poznatim i istinitim činjenicama, u tekstu nijesu korišćene uvrede niti je upotrijebljen izraz koji se može smatrati pretrjeranim i jakim, a pri tome je i tužiocu bilo omogućeno da iznese svoje reagovanje, mišljenje i stavove o tim pitanjima, što je tužilac samo djelimično iskoristio da neargumentovano negira svoju povezanost sa određenim kompanijama i licima. Tuženi dalje navode da tužilac kao javna ličnost mora imati visok stepen tolerancije prema kritici, a to imajući u vidu i status i nesporne karakteristike koje tužilac posjeduje, kao i da javna debata o temi koja je predmet spornog teksta već duže vremena traje, pa je i pisanje o tim pitanjima po mišljenju tuženih opšti javni interes koji se štiti i pravilima i odlukama Evropskog suda za ljudska prava. Stoga su predložili da sud tužbeni zahtjev odbije kao neosnovan, pri kom zahtjevu su ostali i u završnom izlaganju.

Sud je u dokaznom postupku proveo sljedeće dokaze, i to saslušao prvočinu i drugotuženu u svojstvu parničnih stranaka, pročitao tekst objavljen u nedjeljniku Monitor pod naslovom "U mreži" na strani 8, 9, 10, 11 i 12 od 18.03.2011. godine, pročitao tekst objavljen u nedjeljniku "Monitor" na strani 60 dana 01.04.2011.godine pod naslovom "reagovanje", izvršio uvid u izvod iz CRPS za preuzeće DOO "Nikki beeach" MNE reg.br.5-0552754/001 od 26.10.2009.godine izdato 14.10.2011.godine, u izvod iz CRPS za DOO Katun reg.br. 5-0415453/003 od 26.11.2009.godine i u izvod iz CRPS za DOO "Lolkal investments" br.5-0481301/003 od 17.07.2010.godine.

Prvočinena je u svom iskazu navela da je predmetni tekst rezultat njenog dugogodišnjeg istraživanja, koje se nije zasnivalo samo na istraživanjima sprovedenim neposredno prije objavljivanja ovog teksta nego i na istraživanjima još od kasnih 90-tih godina, kada se Stanko Subotić Cane prvi put pojavljuje kao osoba od posebnog javnog interesa za nedjeljnici Monitor. Navodi da je prije pisanja teksta provela detaljnu istragu koja se temeljila na više nivoa i to uvide u registre i evidencije, komparativnu analizu više tekstova kao i "živi izvori", što je sve rezultiralo predmetnim tekstrom, a koji je kao što se vidi bio rezultat sveobuhvatnog istraživanja. U vrijeme objavljivanja spornog teksta protiv tužioca je vođen krivični postupak u Beogradu i u Italiji, pa je našla da je za shodno da o tužiocu i njegovim vezama sa ličnostima u Crnoj Gori posebno piše i

da svoj sud u tekstu koji je objavljen, nalazeći da je od javnog interesa da se javnost upozna sa njegovim aktivnosti i vezama u Crnoj Gori. Veza tužioca sa firmom Caldero Trading Limited je za nju kao novinara bila očigledna imajući u vidu da su firme Kaldero, firma G trade, Emi i Kodeks kupile firmu Štampa, a kasnije su ove četiri firme osnovale firmu Futura plus vlasništvo tužioca zajedno sa firmom Vac, pa je s toga i očigledan zaključak da je i firma Kaldero u direktnoj vezi sa tužiocem, iako pri tome nije sporila da prilikom donošenja tog zaključka i pisanja ovog teksta nije bila u posjedu neke javne isprave u kojoj bi bilo navedeno da je tužilac vlasnik ili osnivač firme Kaldero. Smatra da je izuzetan uspjeh nje i drugotužene kao novinara što su pronašli jasan trag između firme Kaldero i tužioca, s obzirom da su lica kao što je tužilac dobro obučeni da prikriju tragove svog poslovanja. Od Kiparskog registra nije mogla saznati ko je bio osnivač firme Kaldero, ali je dobila podatak da je firma osnovana 1995. godine što je govorilo da je to bilo baš u vrijeme kada je započinjao posao ilegalne trgovine cigaretama. Zaključke u tekstu je temeljila na ispravama iz registara, a onda u skladu sa novinarskom profesijom tumačila i prezentirala javnosti činjenice do kojih je došla. Terminologija koja je korišćena u ovom tekstu kada se pominje "u više kombinacija", "istureni i unutrašnji igrači" jeste terminologija koja se koristi i u medijima sa najvišim profesionalnim standardom na zapadu, a što se potvrdilo nakon čitanja tekstova stranih medija posebno italijanske štampe čiji su zaključci i sa težim kvalifikacijama od onih koje su korišćeni prilikom pisanja ovog teksta. Navodi da je sadržina optužnice koja je protiv tužioca podignuta u Italiji sa kojom se i upoznala prije više godina, a takođe i prije pisanja ovog teksta, još više podstakla da radi na pisanju ovog teksta. U jednom dijelu i na jedan način se ovaj tekst može dovesti u kontekst sa tom otpužnicom s obzirom da se u tekstu pominje ilegalni šverc cigareta, tajni bankovski računi, veza između ilegalnog novca i javnih ličnosti, i uvjerenja je da je poslovna imperija lica koja se pominje u ovom tekstu nastala na osnovu poslovnih aktivnosti za koje se sudi pred italijanskim sudom a zbog kojih aktivnosti je tužilac osuđen i u Beogradu. S obzirom da je mišljenja da su te aktivnosti nanijele štetu Crnoj Gori njenu dužnost kao novinara bila je da to prezentira i javnosti jer je to u opštem javnom interesu. Zaključak o tome da je jedan dio novca koji je stečen od sumnjivih poslova i koji se nalazi van CG na tajnim računima kako se navodi u tekstu po svemu sudeći vraćen u CG i da jedna od ključnih kompanija za te poslove mogla biti firma B&J jeste njen zaključak kao novinara koji se služi logikom i činjenicama koje zna i koje su mu poznate. Sumnju da se novac crnogorskog političkog i poslovnog vrha čuva na tajnim računima i bankama kako je to navedeno u tekstu temelji se na sadržini optužnice koje su podignute u Italiji i Švajcarskoj, kao i na njenim logičkim zaključcima temeljenim na brojnim činjenicama. Kao izvršni direktor lista Monitor reagovanje tužioca objavila je kao pismo čitalaca, odnosno u dijelu gdje se objavljuju pisma čitalaca, s obzirom da je to uobičajna praksa i nikada nije neko reagovanje objavljeno na drugom mjestu u listu, osim u toj rubrici i smatra da je takvo postupanje u skladu sa Zakonom o medijima. Prije objavljivanja ovog teksta kada je radila neka druga istraživanja pokušavala je stupiti u kontakt sa tužiocem ali bezuspješno, dok prilikom pisanja ovog teksta nije pokušavala stupiti u kontakt sa tužiocem jer je bilo jasno da se čovjek skriva i da do njega nije moguće doći. Istakla je i da je predmetni tekst rezultat jednog veoma dugog istraživanja, da je rezultat zajedničkog rada sa novinarkom Perović, te da se nijesu bavili tužiocem ni njegovom privatnošću, već su tužoca u tekstu tretirali kao javnu ličnost koja je u vezi sa brojnim ličnostima iz političkog i poslovnog života Crne Gore.

Na pitanje pun.tužioca da li je imala u posjedu neki dokument u kome bi bilo navedeno da je firma Caldero sa drugim firmama osnivač firme Futura plus, prvotužena je kazala da je imala izvještaj o berzanskoj transakciji koji je objavljen u više medija, i u kome se taksativno navode

operacije na berzi tog dana i činjenica kako je firma Štampa preuzeta i ko je koliko akcija kupio, taj izvještaj sa berze je bio objavljen u novinskom tekstu iz kog je i saznala o toj transakciji na berzi, te da je činjenica da su četiri firme koje je ranije navela preuzele firmu Štampa bile dovoljne da se tužilac stavi u vezi sa firmom Caldero.

Na pitanje pun.tužioca da objasni pojam bahanalije koji je korišten u tekstu vezano za tužioca i vilu Montenegro, tužena je odgovarila da je taj pojam doveden u vezu sa seks·trafikingom i da se nikako ne može smatrati da je to dio privatnosti tužioca već da je to nešto što veoma interesuje javnost, o čemu postoje i iskazi svjedoka, a neki su objavljeni i u listu Monitor o vezi između Vile Montenegro, odnosa prema žrtvama seks·trafikingu u toj vili, a što je sve imalo i sudski epilog, pa je stoga u tekstu pomenuta vila Montenegro koja je bila u javnosti poznata kao mjesto dešavanja tih bahanalija.

U svom iskazu drugotužena je izjavila da se prilikom pisanja spornog teksta prije svega rukovodila javnim interesom, a ne nikako značajem ličnosti Stanka Subotića, da je našla da je javni interes nesumnjiv i nalazi se u povezanosti između lica koji se nalaze na dvije internacionalne potjernice, sa političkim vrhom jedne države, tim prije što su najvisočiji zvaničnici tog vrha takođe bili osumnjičeni za šverc cigareta i za iste kriminalne radnje. Tužilac je javna ličnost već duže od deceniju, kako zbog tih poslova tako i zbog drugih poslova koje ima u CG ali i u regionu. Ono što je ovaj tekst donio novo i što smo smatrali da javnost treba da zna su raširene poslovne mreže tužioca i drugih aktera političke scene Crne Gore, o kojima se ranije nije dovoljno znalo. Svi podaci se baziraju na dokumentaciji Privrednog suda CG i istraživanjem je utvrdila da tužilac preko svoje firme Futura plus, čiji su osnivači četiri firme, i to tri firme koje su vlasništvo tužioca i firma Caldero Trading Limitid široko posluje u CG. Pored izvještaja iz CRPS prilikom sačinjavanja i pisanja predmetnog teksta obavila je razgovor i intervjuje sa raznim osobama koje mogu potvrditi ili imati saznanja vezano za ono što je bilo predmet ovog teksta, koristila istorijsku i medijsku građu u kojoj su sadržane brojne informacije koje su poslužile za pisanje ovog teksta a koja sadržina ipak nije mogla da stane u ovaj tekst. Istiće da je na početku teksta ukazano na bitnu činjenicu da je firma Caldero Trading Limitid (CTL) jedan od osnivača firme Futura plus koja je u vlasništvu tužioca, pa se stoga nameće očigledan i istinit zaključak da tužilac stoji iza firme CTL, da se različitosti u tekstu kada se na jednom mjestu kaže da je ta firma u direktnoj vezi sa tužiocem, na jednom mjestu u tekstu da iza te kompanije stoji tužilac, mogu pojasniti da je na početku teksta rečeno u kakvoj je vezi tužilac sa tom firmom pa je bilo nepotrebno dalje objašnjavati njegovu vezu sa tom firmom. Termini koji su korišćeni u dijelu teksta kada je na jednom mjestu rečeno da je Cane "u više kombinacija" zatim da je "Bećirović istureni igrač" jesu terminologija koja ne mijenja suštinu teksta već je samo važno da se pošalje prava poruka onome ko tekst čita i da se na osnovu takve terminologije ta poruka može i razumjeti. U tom trenutku kada je tekst pisan navodi da nije imala uvid u optužnice koje su u inostranstvu podignute prema tužiocu, a to sve u vezi dijela teksta u kome je navedeno "Jedno vrijeme, prema inostranim optužnicama...", ali je istorijska i medijska građa odnosno tekstovi koje su pisale njene kolege vezano za tužioca poslužili joj kao podloga za pisanje ovog teksta. Kao novinar koristila je slobodu da na osnovu činjenica izvede i određene zaključke čime je ukazala na svoju sumnju, a na državnim organima je bilo da tu sumnju provjere. Pored izvoda iz CRPS-a prilikom pisanja teksta korišćena je i dokumentacija Uprave za nekretnine CG. Navodi da predmet ovog teksta nije bila sadržina inostranih optužnica koje su podignute prema tužiocu, već se javni interes ogledao u tome da se pokaže veza tužioca sa poslovnim i političkim vrhom u Crnoj Gori. Sumnja koja je iznijeta u tekstu da je na nekoj od banaka koje su navedene u tekstu čuvan novac crnogorskog

političkog i poslovnog vrha temelji se na razgovorima koji su obavljeni sa više izvora. Zaključak da tužilac nema imovine pod svojim imenom u CG temeljila je na izvještaju Uprave za nekretnine, ali je i zaključak da su firme tužioca aktivne i posjeduju ogromnu imovinu temeljila na izvještaju Uprave za nekretnine i izvještaju CRPS-u. Na pisanju i sačinjavanju ovog teksta radila je zajedno sa koleginicom Milkom Tadić, oko svega što je napisano u ovom tekstu su se složili i nije bilo djelova u tekstu koji je pisala samo ona. Istakla je da je pod pojmom bahanalije podrazumijevala ono o čemu je čula da se dešavalo u vili koja je bila vlasništvo tužioca, te pod tim pojmom mislila na događaj u vezi afere S.Č. koji je kasnije dobio sudske epilog. Nije imala uvid u dokument u kome bi pisalo da je tužilac vlasnik firme Caldero jer da je takav dokument imala to bi i objavila u tekstu, već je u tekstu pisala o tome kakva je veza tužioca sa firmom Caldero, ali ne zna ko je osnivač firme Caldero.

Na pitanje suda tužena je odgovarila da u vrijeme kada je tekst napisan i prije objavljivanja teksta nije pozivala tužioca da bi se upoznao ili izjasnio na sadržinu teksta koji se objavljuje jer je isti tada bio nedostupan i državnim organima Republike Srbije, pa ga tako nije ni mogla kontaktirati prije objavljivanja ovog teksta. Na pitanje pun.tuženih tužena je odgovarila da je list Monitor imao u posjedu optužnice koje su podignute protiv tužioca u vrijeme kada su podizane te optužnice, ali nije imala uvid u optužnice prilikom pisanja teksta jer nije bilo potrebe da se vrši uvid u nešto što je već ranije izvršen uvid, dok je u momentu pisanja spornog teksta znala šta je sadržina tih optužnica. Zaključak o vezi tužioca sa političkim vrhom Crne Gore temeljila je i na fotografiji koju je tužilac objavio, a na kojoj su pored tužioca i lica iz političkog vrha Crne Gore.

Sud je odbio predlog za izvođenje dokaza vršenjem uvida u izvod iz CRPS-a za firmu B&Games od strane 1-6, uvid u izvod iz CRPS za DOO "L-Mar" Budva strana 1-5, izvod iz CRPS za "B&J" Montenegro Budva stranu 1-13, uvid u CRPS za DOO "Klub 88" Budva, izvod iz CRPS za AD "Ski resort - Kolašin 1450", izvod iz CRPS za DOO "Anagusta" Budva, uvid u izvod iz CRPS za DOO "CPL Montenegro" Budva, uvid u izvod iz registra za DOO "DL Montenegro", uvid u izvod iz registra CRPS za DOO "BDM", uvid u izvod iz registra za DOO BP Montenegro, uvid u izvod iz registra za DOO BI Montenegro, izvod iz CRPS za DOO "R.VE.Monte marina, nalazeći da predloženi dokazi nemaju značaj za odluku u ovom sporu s obzirom da sud ne vidi vezu između tužioca i firmi označenih u ovim izvodima niti se u istima pominje tužilac kao vlasnik ili osnivač, a na koju vezu nije mogao ukazati ni pun. tuženih. Sud je odbio predlog za izvođenje dokaza vršenjem uvida i u sve izvode iz CRPS-a koje je pun.tuženih dostavio uz odgovor na tužbu s obzirom da su isti dostavljeni u fotokopiji i da je njihova autentičnost za ovaj sud bila sporna. Odbijen je i predlog za izvođenje dokaza saslušanjem tužioca u svojstvu parnične stranke s obzirom da po ocjeni suda utvrđivanje novčane naknade nematerijalne štete predstavlja primjenu materijalnog prava koju sud odmjerava shodno odredbama Zakona o obligacionim odnosima (Pravni stav zajedničke sjednice Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih sudova i Vrhovnog vojnog suda od 17.05.1979. godine), te da je kod ovakvih sporova spora sud dužan utvrditi i ocijeniti da li su lična dobra tužioca mogla biti povrijeđena radnjama tuženih, a što se sve procjenjuje prema objektivnom kriterijumu i tome da li bi u identičnoj situaciji prosječni osjetljiv pripadnik iste zajednice koji se nalazi u društvenoj poziciji sličnoj tužiočevoj doživio ponašanje tuženog kao sopstvenu uvredu i povredu časti i ugleda, te imao u vidu da i prema standardima suda u Strazburu šteta nastaje povredom ljudskih prava i ta povreda jeste predmet zaštite Konvencije, dok predmet zaštite nijesu zdravstveni problemi koji nastaju u psihičkoj sferi tužioca. Sa tih razloga odbijen je i predlog za izvođenje dokaza vještačenjem po vještaku neuropsihijatrijske struke jer sud nalazi da je takvo vještačenje

bezpredmetno. Sud je odbio predlog i za izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka Mila Đukanovića, jer sud nalazi da to nije od značaja za ovaj spor imajući u vidu sadržinu tužbe i navode tužbe u dijelu kojima tužilac tvrdi da su mu povrijedeni čast i ugled.

Sud je cijenio provedene dokaze, svaki posebno i sve zajedno savjesno i brižljivo shodno čl. 9 ZPP-a, pa je odlučio kao u izreci presude.

Nesporno je među strankama da je trećetuženi dana 18.03.2011. godine u nedjeljniku "Monitor" objavio tekst pod naslovom "U mreži" na stranama 8 - 12, da su prvtotužena i drugotužena novinari - autori koji su sačinili sporni tekst, kao i da je tekst prezentovan i na internetu na web stranici "monitor.co.me".

Sporno je da li je trećetuženi u skladu sa odredbama Zakona o medijima objavio reagovanje tužioca na sporni tekst, kao i da li je sadržina spornog teksta bila podobna, da povrijedi čast i ugled tužioca.

Iz činjeničnog utvrđenja u postupku sud zaključuje, a što nije ni sporno među strankama da je sporni tekst objavljen na stranama 8, 9, 10, 11 i 12 u broju objavljenom dana 18.03.2011. godine, da je tekst objavljen u rubrici pod naslovom "fokus", da je na strani 8 pored naslova teksta "u mreži" objavljena i fotografija tužioca na polovini te strane. Nadalje sud zaključuje da je trećetuženi u nedjeljniku Monitor dana 01.04.2011. godine u rubrici "inbox" objavio reagovanje tužioca na strani 60 tog broja pod naslovom "Uzalud Subotić prijeti".

Iz prethodnog sud nesporno zaključuje da je trećetuženi postupajući na ovaj način, postupio u suprotnosti sa odredbom člana 28 st. 1 Zakona o medijima, pa su stoga po ocjeni ovog suda ispunjeni uslovi u smislu čl. 206 ZOO da sud naloži trećetuženom da na svoj trošak objavi ovu presudu, jer je takvim nezakonitim postupanjem provrijedio prava ličnosti tužioca, koja su mu garantovana zakonom i Ustavom.

Naime, u smislu čl. 26 citiranog zakona svako fizičko i pravno lice ima pravo na ispravku i odgovor kada smatra da je, putem objavljenog programskog sadržaja povrijedeno neko njegovo ustavom ili zakonom ustanovljeno pravo, objavljivanje ispravke ili odgovora može se tražiti u roku od 30 dana od dana objavljivanja programskog sadržaja, pri čemu se mora navesti programski sadržaj, na koji se odgovor ili ispravka odnose, dok se pod odgovorom u smislu tog zakona podrazumijeva informacija kojom se argumentovanim navodima pobijaju, suštinski ispravljaju ili dopunjaju navodi u objavljenom programskom sadržaju. Nadalje, citiranom odredbom člana 28 tog zakona propisano je u stavu prvom da se ispravke i odgovor moraju objaviti bez izmjena i dopuna, na istoj strani štampe u kojem je objavljen programski sadržaj na koje se ispravke i odgovor odnosi, stavom drugim da se ispravke i odgovor objavljaju u prvom a najkasnije u drugom broju štampe, po prijemu ispravke ili odgovora, kao i da ispravke ili odgovor ne smiju biti ne srazmjerne duži od programskog sadržaja, odnosno od dijela programskog sadržaja na koji se odnosi.

U konkretnom slučaju očigledno je da trećetuženi nije postupio u skladu sa citiranim zakonskim odredbama.

Jer, nesporno je za ovaj sud da je tužilac blagovremeno u smislu čl. 26 citiranog zakona dostavio reagovanje koje ima karakter odgovora u smislu čl. 27 tog zakona, ali da tuženi nije ispunio svoju zakonsku obavezu i odgovor objavio u smislu čl. 28 tog zakona. Takav zaključak prije svega proizilazi iz činjenice da je sporni tekst, kao programski sadržaj na koji se odnosi reagovanje tužioca objavljen na stranama 8 do 12, dok je reagovanje tužioca objavljeno na strani 60. Nadalje, sporni tekst je obavljen u rubrici "fokus", što eksplicitno ukazuje na programski sadržaj koji ima centralno mjesto u tom broju lista i govori o temi, a sadrži informacije koje su po

ocjeni uredništva lista u centru pažnje javnosti, ili bi to trebale biti. Odgovor tužioča - njegovo reagovanje, objavljen je u dijelu lista pod nazivom "inbox" odnosno u onom dijelu u kojem se objavljaju pisma čitalaca. Sasvim je razumljivo da je ovo periferni dio lista, odnosno da list koji izlazi iz štampe ne mora sadržati i rubriku "inbox" jer je očigledno da se ova rubrika sastoji od pisma čitalaca, a ne od autorskih tekstova novinara i uredništva tog lista, pa ako nema pisama čitalaca, onda nema ni ove rubrike. Očigledan je stoga zaključak suda da odgovor - reagovanje tužioča trećetuženi nije objavio kako to zakon nalaže na istoj strani na kojoj je objavljen programski sadržaj, već na onim stranama koje čak i nijesu obavezan dio ovog lista, čime je po ocjeni suda povrijedio pravo tužioča koje mu obezbjeđuje citirani zakonom kao i član 49 Ustava Crne Gore. Pri tome, trećetuženi nije postupio i u smislu zakonske odredbe koja nalaže da se odgovor objavi bez ispravke, a to imajući u vidu da je odgovor – reagovanje objavio pod naslovom "Uzalud Subotić prijeti", što svakako nije mogao biti sastavni dio odgovora, već je naslov koji je odredio urednički tim trećetuženog.

Nadalje, opisano postupanje trećetuženog u suprotnosti je i sa rezolucijom (74) 26 o pravu na odgovor - položaju pojedinca u odnosu na štampu koju je usvojio Komitet Ministara savjeta Evrope 02.07.1974 godine na 233. sastanku zamjenika ministara, kojom rezolucijom se ukazuje na osnovne principe slobode izražavanja u skladu sa čl. 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima, dužnostima i odgovornostima u cilju ostvarivanja te slobode, naročito u vezi sa zaštitom ugleda i prava drugih, potrebi da se pojedincu stave na raspolaganje odgovarajuća sredstva da se zaštiti od informacija koje sadrže netačne činjenice koje se na tog pojedinca odnose, i da mu se obezbijedi pravno sredstvo protiv objavljivanja informacija koje predstavljaju uplitanje u njegov privatni život ili napad na njegovo dostojanstvo, čast ili ugled a koje se stavljaju na raspolaganje javnosti putem medija, te potrebu i interes javnosti da dobije informacije iz različitih izvora, pa Komitet Ministara preporučuje Vladama članicama da, kao minimum, položaj pojedinca u odnosu na medije bude u skladu sa načelima koja su ovom rezolucijom precizirana, da kada je riječ o informacijama koje se odnose na pojedince, a koje je objavio bilo koji mediji, taj pojedinac će imati ostvarivu mogućnost da objavi, bez nepotrebnog odlaganja ispravku netačnih činjenica koje se na njega odnose, a za koje je on opravdano zainteresovan da budu ispravljene, s tim da te ispravke dobiju, u mjeri u kojoj je to moguće, isti značaj koji je imala prvo bitno objavljena informacija.

U tom pravcu je i smisao načela 4 Kodeksa novinara Crne Gore kojim je propisano da je obaveza novinara da isprave i dopune netačnu informaciju pridržavajući se pravila da ispravka mora biti istaknuta na odgovarajući način, što podrazumijeva na istom mjestu na kom je objavljen i tekst na koji se ispravka odnosi.

Stoga, jasan je zaključak ovog suda da minimum garancija koji propisuje ova rezolucija, a koje su precizno definisane i uobličene navedenim odredbama Zakona o medijima i Kodeksom novinara CG, trećetuženi nije ispoštovao i nije postupao u skladu sa tim propisima, da je ovakvim postupanjem povrijedio pravo tužioča na odgovor zbog čega postoji odgovornost i trećetuženog, kao osnovača lista, da postupi u smislu citiranog člana 206 ZOO, pa je sud odlučio kao u stavu I izreke presude i obavezao trećetuženog da ovu presudu objavi na način kako je to precizirano izrekom presude.

Po ocjeni ovog suda ovakvom odlukom, odnosno izricanjem obaveze trećetuženom da objavi presudu, samo se umjereno zalazi u prostor uređivačke politike lista, pa ova odluka predstavlja srazmjeru mjeru cilju kome se teži, u konkretnom slučaju zaštiti prava i ugleda drugih, kako je to zaključio i Evropski sud u Strazburu u presudi Radio Francuska i drugi protiv Francuske. Da nalog da se objavi presudu, kao što je u konkretnom slučaju, može biti mjera

srazmjerna pretrpljenoj šteti i da može da predstavlja odgovarajuće obještećenje za tužioca tako što će informisati javnost o njegovom reagovanju i informacijama kojima negira sadržinu spornog teksta, te da stoga ne predstavlja nesrazmjerne miješanje u demokratskom društvu, proizilazi i iz presude Evropskog suda u slučaju Sosiete prisma press protiv Francuske. Nadalje i u presudi tog suda Melnychuk protiv Ukraine Evropski sud nalazi da je pravo na odgovor značajni element slobode izražavanja, da potpada pod član 10 Konvencije, te da su mediji slobodni da ostvaruju svoju uređivačku politiku, osim u izuzetnim slučajevima, kao što je objavljivanje demantija, izvinjenja ili presude u slučajevima klevete.

Prilikom odlučivanja o ovom zahtjevu sud je cijenio i iskaz prvotužene, koja se nalazi na mjestu izvršnog direktora lista Monitor, koja je izjavila da je reagovanje tužioca objavljeno u dijelu gdje se objavljaju pisma čitalaca, te da nikada ranije, a što je uobičajna praksa u tom listu reagovanje nekog lica nije objavljeno na nekom drugom mjestu u listu osim u rubrici pisma čitalaca kao pismo, što ista smatra da je postupanje u skladu sa Zakonom o medijima. Ovakvi razlozi su pravno neprihvatljivi, s obzirom da se uređivačkom praksom nekog lista ne može derogirati zakonska norma, niti prava koja su zagarantovana Ustavom, Međunarodnim aktima i standardima suda u Strazburu. Pri tome, tumačenje prvotužene da je takvo postupanje u skladu sa Zakonom o medijima nepravilno je a sa razloga koje je sud prethodno naveo, dok se iz ovakve prakse tog lista može jedino zaključiti da se na taj način vrijeđa pravo svakog lica koje u tom listu traži da se objavi njegov odgovor na neki programski sadržaj koji objavi trećetuženi.

Sud je nadalje cijenio da li je sadržina spornog teksta mogla da povrijedi čast i ugled tužioca.

U tom pravcu sud je pošao od navoda iznijetih u tekstu kojima se tužilac označava kao lice koje je u bliskim poslovnim vezama sa više lica koja su označena u tom tekstu, da se ta veza ostvaruje preko firme Caldero Trading Limited (CTL), za koju se u tekstu tvrdi da je u direktnoj vezi sa tužiocem, odnosno da je to "Subotićev (ili Canetov) Caldero", da je preko firme Caldero tužilac povezan sa firmom „Beppler&Jacobson“, koja firma je jedna od ključnih, kako se navodi u tekstu, preko koje je novac od sumnjivih poslova „mogao biti vraćen“ u Crnu Goru, a preko koje firme tužilac posjeduje velike površine zemljišta u Kolašinu. U tekstu se dalje iznosi i sumnja da se kod nekih poslovnih banaka u kojima je tužilac imao deponovana sredstva nalazi i novac crnogorskog političkog i poslovnog vrha. Nije sporno i da je u tekstu iznijeta tvrdnja da tužilac pod svojim imenom nema imovinu u Crnoj Gori, te da je ranije zvanično imao vilu na Svetom Stefanu, koja je, kako se navodi u tekstu, poznata po luksuzu i bahanalijama.

Prema tome, kao što se može zaključiti sporni tekst prikazuje tužioca kao lice koje posluje, sarađuje, povezan je i dovodi se u vezu sa više lica iz javnog i političkog života Crne Gore, kao i sa nekim licima koja se ne mogu smatrati učesnicima javnog života (ili su barem nepoznati ovom sudu), te i u vezi sa više poslova i transakcija koje su u Crnoj Gori izvršene, a koji poslovi su po mišljenju autora teksta sumnjivi ili su finansirani iz nelegalnih izvora novca.

Sud je dalje cijenio koja je činjenična osnova postojala za objavljivanje ovog teksta, i to za činjenične tvrdnje koje je sud prethodno naveo.

U dokaznom postupku sud je izvršio uvid u izvode iz CRPS, i nesporno izveo zaključak, a koji ni stranke nijesu osporile, da kod tog registra ne postoji nijedan dokument u kome se tužilac navodi ili označava kao vlasnik ili suvlasnik nekog pravnog lica koje je navedeno u tekstu. Isto tako ni autori teksta u svojim iskazima nijesu sporili da nijesu imali u posjedu dokument, ili izvršili uvid u dokument iz kog bi se moglo zaključiti da je tužilac vlasnik firme Caldero, ili neke druge firme koju su naveli u tekstu, već tvrde da su imali posredna saznanja o firmama koje su bile u

vlasništvu tužioca preko kojih je tužilac osnovao firmu Caldero, pa su preko toga zaključile da je i firma Caldero firma „iza koje stoji tužilac“.

Stoga sud zaključuje da su činjenični iskazi u tekstu koje su iznijeli autori teksta bili produkt samo subjektivnog novinarskog zaključivanja i mišljenja prvočišćene i drugotužene, odnosno kako je to prvočišćena kazala njenog logičkog novinarskog razmišljanja, ali ne i zaključci koji bi bili utemeljeni na javnim ispravama ili dokumentaciji. Nadalje, u spornom tekstu se ne tretiraju djela, radnje ili lica sa kojima je tužilac poslovao i sarađivao, a u vezi kojih radnji se vodi krivični postupak protiv tužioca pred nadležnim organima drugih država, a što bi po mišljenju ovog suda, sasvim bilo opravdano i u interesu javnosti pružiti informacije čitaocima o radnjama koje su predmet tih optužnica, te u vezi sa tim radnjama istraživati sa aspekta novinarske struke povezanost tužioca u izvršenju takvih radnji sa licima iz Crne Gore, kao i u kojoj mjeri se te radnje mogu odnositi i na lica i poslove koji se obavljaju na teritoriji Crne Gore. Autori teksta to ne rade, već opisuju sasvim druge poslovne veze i radnje za koje oni smatraju da ih je počinio ili da iza njih stoji tužilac, zajedno sa licima koja su označena u spornom tekstu, pozivajući se na sadržinu tih optužnica, ali koje optužnicu nijesu koristili kao neposredan izvor prilikom pisanja teksta, kako to navodi drugotužena.

Sud stoga nalazi da su autori teksta iznoseći svoje sudove i zaključke sugerisali ovakvim pisanjem da je nesporno i potpuno tačno ono što se navodi u tekstu čime je po ocjeni suda njihovo mišljenje iznijeto u ovom tekstu, nepotpuno u pogledu forme tog iskaza. Jer, tužene kao autori teksta načinom prezentacije svojih zaključaka stvaraju utisak kod čitaoca potpune pouzdanosti onoga što su napisale, a u svojim iskazima pojašnjavaju da je sve nesporno, iako je tužilac sve negirao i osporio. Iako se u tekstu autori pozivaju na „inostrane optužnice“, nigdje se ne navodi da ono što je predmet spornog teksta nije predmet optužnica i postupaka koji se vode protiv tužioca, odnosno šta je autentično prenijeto iz sadržine tih optužnica, a šta je zaključak autora teksta. Autori u tekstu ne prave razliku i ne obavještavaju čitaoca šta je njihov subjektivni novinarski zaključak do kog su došli istraživanjem, a šta je utemeljeno na dokumentima i samim tim nesporno. Iako se pozivaju na dokumentaciju, nigdje ne izdvajaju koje zaključke su donijeli na osnovu dokumenta, a koji zaključak su posredno izveli, na osnovu drugih dokaza. U tekstu se za one tvrdnje i činjenice za koje se navode da su nesporne i poznate, ne navodi iz čega se zaključuje da su poznate, niti ko je te činjenice učinio nespornim, niti se ukazuje da postoje okolnosti koje bi navodile na sumnju o nespornosti.

Prema tome, na ovaj način kada bi se saopštavale informacije građanima, a imajući u vidu formu u kojoj je ovaj tekst sačinjen, po ocjeni suda čitaocu bi se sugerisalo kakav zaključak treba imati i steći o licu o kojem se piše, u ovom slučaju o tužiocu, pri čemu se ne ostavlja čitaocu mogućnost da ima i drugačiji zaključak, a to s obzirom na način kako je informacija saopštена.

Za ovaj sud je sasvim razumljivo da poslovanje tužioca i njegove poslovne veze sa licima u Crnoj Gori jeste pitanje od javnog interesa. Nadalje nije sporno i da je tužilac javna ličnost koji je svojevoljno zašao u javnu sferu života u Crnoj Gori, zbog čega je izložen većoj pažnji javnosti i strožijoj kritici koju treba i mora trpjeti. Međutim, po ocjeni ovog suda činjenica da je tužilac javna ličnost i da se protiv njega vode postupci u Srbiji i u Italiji koji nijesu prema saznanju ovog suda pravosnažno okončani, ipak ne daje za pravo tuženima da o njemu saopštavaju informacije u formi kako je to učinjeno ovim tekstrom.

Sud nadalje nalazi i da dio teksta u kome se navodi da je tužilac na Svetom Stefanu imao vilu Montenegro, poznatu po luksuzu, ali i "bahanalijama", predstavlja činjenični iskaz koji je opet po svojoj formi nepotpun, a koji pri tome zadire i u privatnu sferu života tužioca, iako tu činjenicu

tužene uporno negiraju. U odgovoru na tužbu pun.tuženih je dao prihvatljivo tumačenje pojma bahanalije, koje je pri tom ipak nepotpuno, jer ovaj pojam se prema definiciji danas često koristi i kao metafora za raskalašne zabave ili orgije na kojima saučesnici konzumiraju velike količine alkoholnih pića, ali su prvo tužena i drugotužena eksplisitno negirale ovakve navode svog punomoćnika, s tim da je prvo tužena navela da je taj pojam doveden u vezu sa seks trafikingom, da je to mjesto bilo poznato kao mjesto dešavanja takvih bahanalija, gdje su bile i brojne žrtve seks trafikinga, dok drugotužena u svom iskazu navodi da pod tim pojmom je podrazumijevala sve što se dešavalo u vili Montenegro koja je bila vlasništvo tužioca, i da je pod tim pojmom mislila na događaj u vezi afere S.Č. koji je kasnije dobio sudski epilog. Sud nalazi da je i u ovom dijelu činjenični iskaz o tužiocu nepotpun, jer se opet izostavlja bitni elemenat na osnovu kog bi čitalac formirao konačno mišljenje. Naime, tužene su bile dužne objasniti na čemu su temeljile zaključak da je tužilac lice u čijoj su se kući odigravale „bahanalije“, pa su u cilju potpunog informisanja čitalaca trebale navesti na čemu su zasnovale zaključak i tužiocu pripisali ovakvu negativnu karakteristiku koju društvo posmatrano sa aspekta morala ne odobrava, pa ako su to bili iskazi svjedoka, kako to navodi prvo tužena, onda navesti da je to bilo na osnovu svjedočkih iskaza, ako je na osnovu nekog javnog dokumenta, onda citirati i taj dokument, ali isto tako citirati i navesti i one dokaze – iskazi svjedoka ili neke isprave koje takvu tvrdnju i negiraju. Sud cijeni da sloboda izražavanja ne podrazumijeva pripisivanje ovakvih negativnih karakteristika licima, pa i kada su u pitanju javne ličnosti, a da to ipak nije utemeljeno i na valjanim argumentima. To što su tužene u svojim iskazima objasnile da su preko ovakve tvrdnje o tužiocu, istog dovele u vezu sa poznatom aferom seks trafikinga u kojoj je učestvovala osoba sa inicijalima S.Č., nije od značaja imajući u vidu da se afera seks trafikinga i ne pominje u tekstu, te da se iz ovog iskaza čitaocu ne može nametnuti zaključak da se radi baš o tome događaju.

Odlučujući o dijelu zahtjeva za naknadu nematerijalne štete sud je pošao od toga da bi takva osuda tuženih predstavljala miješanje u slobodu izražavanja, koje iako je propisano zakonom (u čl. 207 ZOO), ne mora uvijek biti nužno u demokratskom društvu, a sve u duhu čl. 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, čl. 10 Evropske konvencije propisano je pravo na slobodu izražavanja koje obuhvata slobodu mišljenja i slobodu dobijanja ili saopštavanja informacija i ideja bez miješanja državnih vlasti i bez obzira na granice, a koje pravo u smislu st. 2 tog člana povlači sa sobom dužnosti i odgovornosti i koje može biti podvrgnuto određenim formalnostima, uslovima, ograničenjima ili sankcijama koje su propisane Zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu radi zaštite interesa koji su propisani tim stavom.

Prije svega, ovaj sud polazi od temeljnih principa i standarda koji je utvrdio sud u Strazburu, (presuda Lingens od 08.07.1966. godine) a to je da je štampa obavezna da objavljuje informacije i ideje o pitanjima o kojima se raspravlja na političkoj sceni dok javnost ima pravo da takve informacije i ideje dobije, ali sve to uz obavezu štampe da ne smije da prekorači utvrđene granice naročito u pogledu zaštite ugleda drugih, pri čemu je to pravo novinara da objavi informacije o pitanjima od opštег interesa, zaštićeno Konvencijom samo pod uslovom da postupaju dobromjerno i na osnovu tačnih činjenica i da pružaju "precizne i pouzdane" informacije u skladu sa novinarskom etikom, (presuda tog suda u slučaju Fressoz i Roire iz januara 1999. godine), te da uprkos „istaknutoj ulozi“ štampe u pravnoj državi, ona mora da poštuje određene granice zbog čega oštре kritike na račun ličnog i profesionalnog integriteta trebaju biti dobromjerne i u skladu sa novinarskom etikom (Prager i Oberschlick protiv Austrije, Gaudio protiv Italije). Ovaj sud je dalje imao u vidu i princip da nije prihvatljiva ideja da novinar može da

formuliše kritičke sudove samo pod uslovom da može da dokaze njihovu istinitost s obzirom da je štampa dužna da saopštava informacije o svim pitanjima od opšteg interesa (slučaj Dalban protiv Rumunije).

Prema tome, sud nalazi da sporni tekst svojom sadržinom tretira pitanje od opštег javnog interesa, da se odnosi da javnu ličnost, da se zaključci autora teksta mogu smatrati kao njihovi kritički sudovi, da ti kritički sudovi su predstavljali rezultat novinarskog istraživanja, te da je pravo javnosti bilo da primi ove informacije. Činjenične tvrdnje koje su autori iznijeli u tekstu ne prelaze granice novinarske slobode koja podrazumijeva i izvjesnu dozu pretjerivanja, pa čak i ako ne mogu sa potpunom vjerovatnoćom dokazati sve navode iz teksta. Isto tako tužilac nije dokazao sudu da je postojala mogućnost da tužene ostvare kontakt sa njim i prije objavljivanja spornog teksta, kako bi mu pružili mogućnost da se o tome izjasni, na koju činjenicu su tužene ukazivale u svojim iskazima tvrdnjom da je tužilac lice za kojim je raspisana potjernica te da stoga i nijesu pokušavali stupiti sa njim u kontakt jer je nedostupan i državnim organima. U tom pravcu punomoćnik tužioca osim tvrdnje da tužilac živi u Švajcarskoj nije ponudio nijedan dokaz iz kog bi se moglo zaključiti da je tužilac bio cijelo vrijeme dostupan za komentar na navode iz teksta, i to prije objavljivanja teksta.

S druge strane pak, sud zaključuje da je forma u kojoj je saopšten ovaj iskaz nepotpuna, jer je iskaz saopšten na način da je ono što je sadržina teksta sasvim pouzdano utvrđeno pri čemu se ne ostavlja mogućnost i za drugaciji zaključak, niti se u skladu sa načelom 3 Kodeksa novinara Crne Gore, razdvajaju nesporne činjenice od komentara.

Odmjeravajući u konkretnom slučaju da li postoje „relevantni i dovoljni razlozi“ (presuda suda u Strazburu *Vogt protiv Njemačke*) da bi se ograničila sloboda izražavanja a u cilju zaštite prava drugih, u konkretnom slučaju tužioca, sud zaključuje da sporni tekst svojom sadržinom nije mogao prouzrokovati duševne patnje kod tužioca koje bi s obzirom na okolnosti slučaja, intenzitet i vrijeme trajanja duševnih bolova opravdali dosuđenje naknade nematerijalne štete, pa je sud odbio tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se tuženi obavežu da solidarno tužiocu naknade nematerijalnu štetu na ime pretrpljenih duševnih bolova i odlučio kao u stavu II izreke presude.

Sud pri tome nalazi da ne postoji ni dovoljno kriterijuma da bi se pretrpljena nematerijalna šteta individualizirala ocjenom posebnih svojstava tužioca. Naime, kod ocjene postojanja duševnog bola kao prvog uslova za dosuđivanje nematerijalne štete sud polazi od vrijednosti povrijedenog dobra i načina na koji je povreda učinjena, na način što ove elemente objektivizira tako što uzima u obzir reakciju na povredu prosječnog lica koji se nalazi u društvenoj poziciji sličnoj tužiočevoj, pri čemu se uvijek mora voditi računa i o ličnim svojstvima oštećenog. U toku postupka tužilac nije sudu pružio dovoljno dokaza o posebnim ličnim svojstvima i o ugledu u sredini u kojoj živi, osim tvrdnji koje nije potkrijepio, pa stoga sud i zaključuje da okolnosti slučaja ne opravdavaju dosuđenje ove naknade.

Po ocjeni suda, objavljivanjem ove presude tužilac će ostvariti punu satisfakciju za pretrpljenu štetu, pa bi dosuđenje i novčane naknade nematerijalne štete bilo u suprotnosti sa ciljem kome ta naknada služi. U tom pravcu sud je imao u vidu i zaključak Zajedničke sjednice Saveznog suda, vrhovnih sudova republika i pokrajina i Vrhovnog vojnog suda od 15.10.1986. godine kojim se predviđa mogućnost kumulacije dva oblika nematerijalne štete (nenovčanog – objavljivanje presude i novčanog – naknada štete u novcu) samo u slučajevima kada se nenovčanom naknadom oštećenom ne pruži puna satisfakcija u skladu sa ciljem kome naknada nematerijalne štete služi i kada su ispunjeni uslovi iz ZOO.